

[Udenrigsministeren]

må anlægges. I den konkrete situation må det så ud fra en samlet vurdering afgøres, om kriterierne bliver opfyldt i tilfredsstillende grad, og – hvad der er nok så vigtigt – om der gennem en dialog med modtagerlandet er udsigt til, at samarbejdet kan bevæges i den rigtige retning.

Dialogen med modtagerlandet er netop af helt fundamental betydning i det samarbejde, vi står over for. I nogle udviklingslande vil man stå tøvende over for en sådan dialog, der nærmest uundgåeligt vil komme ind på følsomme ting, som man måske tidligere har kunnet henregne under de såkaldte indre anliggender. Men det bør ikke og vil heller ikke holde os tilbage.

Vi skal til stadighed på en konstruktiv og positiv måde søge at vinde forståelse for vore målsætninger for udviklingssamarbejdet. Men vi skal også – som påpeget af Udenrigsudvalget – være rede til at sige fra, hvis kriterierne ikke længere er opfyldt.

I denne proces vil det naturligvis være vigtigt, at vi kan støtte vore synspunkter på gennemarbejdede planer for, hvordan der kan opnås resultater på de højt prioriterede områder. Derfor har Danida også i de senere år udført et betydeligt arbejde med udformning af konkrete strategier. Det gælder f.eks. på miljøområdet, hvor vi råder over både sektorplaner og landplaner, der viser, hvordan man kan styrke indsatsen for en bæredygtig udvikling. Det gælder også for så vidt angår inddragelsen af kvinderne i udviklingsprocessen, hvor der nu ligger konkrete handlingsplaner for fire modtagerlande.

Efterhånden som programsamarbejdet finder sin form, vil disse og andre vigtige prioritetsområder systematisk indgå som en fast, central bestanddel af strategierne og handlingsplanerne for programsamarbejdslandene.

Et område, som påkalder sig stigende opmærksomhed, er menneskerettighederne. Det har fået en stadig mere markant placering i vurderingen af vores samarbejde med udviklingslandene. Og Danmark er nok et af de lande, der mest vedholdende har gjort opmærksom på betydningen af respekten for de menneskelige rettigheder – også i en udviklingssammenhæng.

Både det brede holdningsdannende arbejde og de konkrete, målrettede indsatser er vigtige på dette område. Fra dansk side har vi både i kredsen af industrialiserede lande, i OECD og

EF og også i vores forbindelser med udviklingslandene arbejdet for det synspunkt, at åbne, demokratiske politiske systemer også er en forudsætning for økonomisk effektivitet og dermed en nødvendig forudsætning for selve udviklingsprocessen.

Det er nærliggende at pege på udviklingen i Øst- og Centraleuropa, der nu på så overbevisende måde viser vejen for verden. Vi må arbejde for, at perspektivet udvides til de udviklingslande, der i dag alt for mange steder hæmmes af stivnede samfundssystemer. Det er nødvendigt for den mobilisering af menneskelige og materielle ressourcer, som der er så hårdt brug for.

Desværre er det mindre det indholdsmæssige end spørgsmålet om, hvem vi så skal samarbejde med, der har optaget sindene i den seneste bistandspolitiske debat. Som så ofte før er det nok nogle få yderstandpunkter, der er kommet til at dominere overskrifterne og dermed har taget opmærksomheden bort fra det, der i øvrigt har været den positive grundtone i reaktionen på de første 12 programsamarbejdslande.

Jeg skal ikke bruge Tingets tid på at gendrive de mere ekstreme synspunkter, men jeg vil gerne fastslå, at der er få donorlande – om nogen overhovedet – der har en så markant fattigdomsorientering i sit landevalg, som Danmark har.

Ikke blot ligger alle vore programsamarbejdslande naturligvis klart inden for den indkomstgrænse på 1.470 USD pr. capita, som vi selv har afstukket. De ligger faktisk i gennemsnit under Verdensbankens grænse for lavindkomstlande. Den er 480 USD pr. capita. Hertil kommer, at Danmark er det land i Norden, der yder den største andel af bistanden til de mindst udviklede lande. Det vil sige 40 pct. i 1988.

Men der bør være en passende spredning i vores samarbejdsmonster med udviklingslandene. Også i landevalget bør vi anlægge et helhedssyn. Målet er at nå frem til en kreds, der som helhed reflekterer de kvalitative og fordelingsmæssige hensyn, der skal kendetegne dansk bistandspolitik.

Det ligger så i sagens natur, at et samarbejde til stadighed vil undergå forandringer. Selve landekredsen kan derfor heller ikke være statisk. I et længere perspektiv vil der være lande, der udgår, og der vil være nye lande, der kommer til.